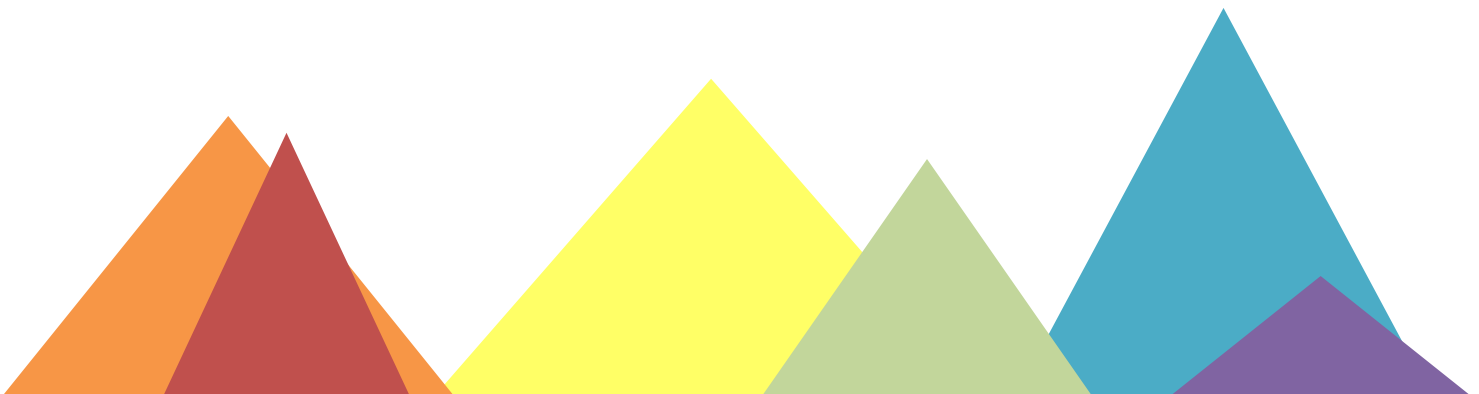

PLA COMARCAL PER A LA IGUALTAT LGTBI+ DEL PALLARS SOBIRÀ

Mesures per avançar en la diversitat sexual i de gènere

PLA LGTBI+ DEL PALLARS SOBIRÀ

Promociona

Consell Comarcal del Pallars Sobirà

Impulsa

Serveis Socials del Pallars Sobirà i SIAD del Pallars Sobirà

Col·labora

Institut Hug Roger de Sort, CAP de Sort, Comissaria de Mossos d'Esquadra de Sort i Administracions locals

Empresa adjudicatària

mOntanyanes. Estratègies creatives per a la dinamització local.

Període de vigència

2018-2022

Direcció tècnica

Montanyanes. SLL

mOntanyanes
ESTRATÈGIES CREATIVES PER A LA DINAMITZACIÓ LOCAL

CONSELL COMARCAL
DEL PALLARS SOBIRÀ

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball,
Afers Socials i Famílies

1	Presentació	4
2	Introducció	5
3	Marc conceptual	6
4	Marc normatiu	9
5	Metodologia.....	11
6	Sectors d'intervenció	14
7	Diagnosi	22
8	Pla d'acció	28
9	Seguiment	38
10	Calendarització	40
11	Glossari	42
12	Bibliografia	44

1

Presentació

El 10 d'octubre de 2014, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 11/2014 per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la lesbofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la intersexfòbia. Una Llei que té per objectiu desenvolupar i garantir la igualtat de les persones LGTBI i evitar situacions de discriminació i violència, per assegurar que a Catalunya i els seus municipis es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat.

El Consell Comarcal del Pallars Sobirà reconeix l'obligació que té de contribuir a generar polítiques igualitàries i avançar cap a una societat més justa i plural, així com d'incidir en la problemàtica de la LGTBIfòbia, per tal de treballar en pro del respecte, independentment de la identitat de gènere i l'orientació sexual. El paper dels ens comarcals, i més específicament en àrees rurals, atesa la proximitat i la interacció amb la població, és clau per arribar directament a la ciutadania. I per això desplega el Pla LGTBI+, un instrument articulat en diferents àmbits d'actuació que neix per garantir un horitzó més igualitari envers la diversitat en l'orientació afectivosexual i de gènere. Es tracta d'un pla transversal que proposa incorporar i reforçar aquesta perspectiva en totes les polítiques en què sigui rellevant i en el funcionament i organització de l'administració comarcal.

Entenent que la realitat de la comarca dista del context de les mitjanes i grans ciutats, el repte d'aquest Pla és vèncer fenòmens que tal vegada poden ser presents com ara situacions d'invisibilitat, en la necessitat d'algunes persones de traslladar-se a grans ciutats per viure i expressar-se més lliurement o en entorns poc respectuosos amb la diversitat LGTBI+.

2

Introducció

L'elaboració del present Pla s'ha realitzat amb la intenció que esdevingui un document viu, capaç de donar resposta als reptes que es plantegen en la implantació de les polítiques LGTBI+ arreu del territori. Aquest és un procés que requereix la coordinació entre les diferents àrees implicades. Així doncs, el Pla és la matriu de la qual han de sortir les accions específiques de cada administració, que són les que permetran incidir en la realitat més immediata i contribuir a generar un entorn amb menys LGTBIfòbia i més integrador amb la diversitat de formes d'estimar i de sentir-se.

El Pla s'estructura en quatre apartats. El primer conté una presentació de les polítiques LGTBI+ i la seva traducció a l'àmbit comarcal. A més a més, recull un marc conceptual que explicita la forma d'entendre la diversitat afectivosexual i de gènere i s'introdueix un recull del marc legal que justifica la implementació de polítiques LGTBI+ per part de les administracions públiques.

En el segon es presenten les dades obtingudes en l'exercici de realització de la diagnosi, a través de la qual podem conèixer la realitat de l'entorn i identificar-hi les necessitats i fortaleces, per arribar al disseny de les accions.

En el tercer apartat es recullen els objectius específics i les accions a dur a terme, relacionades amb les problemàtiques principals i endreçades per àmbits de política pública. A partir de la seva aprovació i adhesió, seran els mateixos departaments del Consell i municipis els encarregats d'adaptar i desenvolupar les seves accions amb el suport i acompanyament de l'àrea responsable d'igualtat i polítiques LGTBI+ del Consell.

En el darrer apartat es proposa un glossari de termes que contribueix a aclarir el significat dels conceptes específics que es fan servir al llarg del document, així com una relació de la bibliografia consultada.

3

Marc conceptual

En la societat actual existeix encara una clara divisió entre els comportaments associats a la masculinitat i aquells associats a la feminitat. S'organitza de forma binària i dicotòmica, és a dir, s'atribueixen uns comportaments determinats a homes i dones i no es toleren les persones que s'allunyen d'aquesta norma.

El concepte de diversitat afectivosexual i de gènere s'emmarca en una perspectiva de gènere i feminista, que vol anar més enllà de les persones LGTBI+ i oferir una mirada més global del gènere i la sexualitat. El conjunt de polítiques que es recullen en aquest Pla estan adreçades al conjunt de la ciutadania, independentment del sexe, l'orientació sexual i la identitat de gènere, perquè entenen la diversitat com una riquesa. Aleshores, el conjunt de la societat es veurà afavorit per l'establiment de marcs més respectuosos i oberts en la seva diversitat per a totes les persones.

Aquest enfocament parteix de distingir que el sistema de gènere té quatre dimensions: el sexe, la identitat de gènere, l'expressió de gènere i l'orientació afectivosexual.

sexe	Categoria que defineix les característiques sexuals primàries i secundàries del cos (cromosomes, gònades, càrrega hormonal, genitals...)
identitat de gènere	És el gènere amb el qual una persona s'identifica. Es generalitza amb la idea que les femelles s'han d'identificar com a dones i els mascles, com a homes. Tot i això, les persones trans mostren que el gènere atribuït en funció del sexe no té perquè correspondre amb la identitat sentida. A més, les formes d'identificació no es limiten únicament al binomi dona/home, atès que hi ha persones que no se senten ni dones ni homes.
expressió de gènere	És el comportament i els rols que una persona expressa mitjançant trets, com ara el vestuari, la gestualitat, les aficions. No s'ha de confondre l'expressió amb la identitat. Un home pot ser femení i no vol dir que se senti identificat com a dona.
orientació afectivosexual	És el sentit afectiu o l'atracció sexual. Pot ser homosexual, bisexual, heterosexual, pansexual o asexual.

La primera és el sexe, que ens distingeix en funció de les característiques corporals entre femelles i mascles, excloent del marc normatiu les persones intersexuals o amb diferències en el desenvolupament sexual (DDS), ja que els seus cossos no encaixen amb la lògica binària mascle-femella.

La segona dimensió és la identitat de gènere, que pressuposa que les persones amb un cos de femella s'han de sentir identificades com a dones i les que tenen cos de mascle, com a homes. D'aquesta dimensió es deriva la desigualtat entre les posicions de dona i home i l'exclusió de les persones trans, ja que no s'identifiquen amb el gènere atribuït socialment en funció del seu sexe.

La tercera dimensió és l'expressió de gènere, que marca que la identitat ha d'anar lligada a un comportament socialment classificat com a femení o masculí, excloent així les dones masculines i els homes femenins.

Finalment, a nivell d'orientació sexual es pressuposa l'heterosexualitat, és a dir, la complementaritat entre la feminitat i la masculinitat. D'aquesta darrera dimensió queden excloses les persones lesbianes, gais i bisexuals, així com altres orientacions plurisexuals.

Les sigles de l'acrònim LGTBI es poden trobar ordenades de formes diferents, també es poden trobar variacions com ara LGBTIQ, LGTB+, LGTBQ, fruit de les transformacions del moviment per l'alliberament sexual i de gènere. Es tracta d'una categoria en permanent construcció.

Quan es fa referència al col·lectiu LGTBI+ es vol designar un conjunt ampli i divers de persones que tenen en comú una exclusió de la normativitat del sistema de gènere pel que fa a l'orientació sexual (lesbianes, gais, bisexuals...), la identitat de gènere (trans...) i el binarisme sexual (intersex/persones amb DDS...). Convé tenir present que la població LGTBI és tan diversa com qualsevol porció de societat i que, per tant, és necessària una mirada interseccional per valorar i respectar la diversitat de les demandes i opressions que viuen.

L	Lesbiana	Dona que se sent emocionalment o físicament atreta per altres dones
G	Gai	Home que se sent atret emocionalment o físicament per altres homes
T	Trans	Persona amb una identitat de gènere o sexe diferent de l'assignat en néixer. Pot portar a terme canvis corporals (quirúrgics, hormonals, etc.) per adequar-se a la imatge corporal socialment establerta en funció del seu gènere sentit. Les dones trans (o trans femenines) han nascut en un cos masculí i se senten dones, mentre que els homes trans han nascut en un cos de dona i se senten homes.
B	Bisexual	Persona que se sent atreta, indistintament, per homes i dones.
I	Intersexual	Persona amb una varietat en la composició anatòmica sexual (genitals, gònades, nivells de hormonals, patrons cromosòmics) que no encaixen en les definicions binàries de masculí o femení.
Q	Queer	Literalment significa "estrany", fora de la norma. És un corrent que fuig de les identitats estàtiques de sexe i gènere i que defensa que les persones transiten entre els gèneres. Així mateix fa una relació interseccional amb els altres àmbits que categoritzen una persona: classes social, raça, lloc de naixement, que generen ciutadans de 1a o de 2a.
+	I més	Incorpora una visió oberta a altres opcions afectivosexuals no encasellades o etiquetades en cap de les categories anteriors.

Un àmbit que mereix una consideració especial és el de les persones intersex/amb DDS. Atesa la manca de tradició en l'atenció especialitzada a les necessitats d'aquest sector de la població, convé parar atenció en l'evolució que es produeix i mantenir una constant actualització. Ara per ara, tot i que estan incloses en les polítiques des d'una perspectiva de gènere, existeix una tendència majoritària de les persones amb diferències en el desenvolupament sexual de no reconeixement del terme «intersex» o «intersexual» com a propis.

4

Marc normatiu

En el camí cap a la normalització de la diversitat de gènere, sexe i orientació sexual, així com en l'erradicació de qualsevol tipus de desigualtat o discriminació per lgtbifòbia, directa o indirecta, les institucions han forjat, mitjançant el desenvolupament normatiu, una estratègia per garantir els drets LGTBI+. Convé destacar que Catalunya és un territori pioner en la lluita per la igualtat de les persones LGTBI+ amb una legislació integral, aprovada pel Parlament l'any 2014 i impulsada per la pràctica totalitat del moviment d'alliberament sexual català.

A continuació, es presenta un recull dels principals documents internacionals, europeus, estatals i catalans confeccionats per regular el reconeixement de la igualtat LGTBI+.

ÀMBIT INTERNACIONAL

Resolució 17/19, del Consell de Drets Humans, de l'any 2011, que implica el dret a la igualtat de tracte davant de la llei i el dret a ser protegit contra la discriminació per diversos motius, entre els quals hi ha l'orientació sexual i la identitat de gènere.

ÀMBIT EUROPEU

Resolucions del 8 de febrer de 1994, del 18 de gener de 2006 i del 24 de maig de 2012, del Parlament Europeu, relatives a la igualtat de drets de lesbianes i gais i a la lluita contra la discriminació i l'homofòbia.

Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea. Niça 2001. Document per mitjà del qual es consagra, entre altres, la prohibició de discriminació per orientació sexual com a dret primari de la Unió.

Directiva 2000/78/CE, del Consell, relativa a l'establiment d'un marc general per a la igualtat de tracte al lloc de treball i en l'ocupació.

ÀMBIT ESTATAL

Llei 10/1998, d'unions estables de parella formades per persones del mateix sexe.

Llei 13/2005, d'1 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contraure matrimoni entre persones del mateix sexe i l'adopció de fills i filles.

Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida.

Llei 3/2007, de 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones.

ÀMBIT CATALÀ

Resolució 242/III del Parlament de Catalunya, del 4 de desembre de 1991, sobre la no-discriminació de les persones per raons d'opció sexual, explicita el suport als col·lectius i centres associatius que treballen en el camp de l'homosexualitat, i la Resolució 243/VI del Parlament de Catalunya defensa la no-discriminació per motiu d'opció sexual.

Acord de Govern, del 5 de setembre de 2006, actualitzat per acord de Govern el 9 d'octubre de 2012, per al desenvolupament del Pla interdepartamental per la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals.

Decret del 26 de juny del 2007, de creació del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i Homes i Dones Bisexuals i Transsexuals.

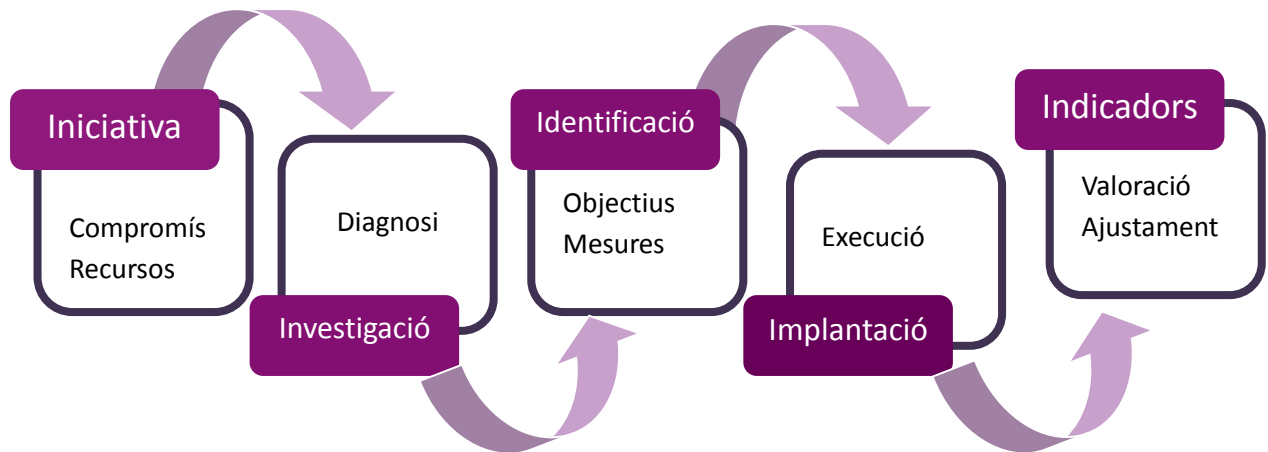
Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, que es fonamenta en els articles 40.2, 40.7 i 40.8 del vigent Estatut d'Autonomia de Catalunya.

5

Metodologia

El procés de diagnosi, participació i redacció del Pla marc ha estat portat a terme per l'equip tècnic de mOntanyanes. Aquest equip ha comptat amb un grup motor, integrat per les responsables dels Serveis Socials i del SIAD, que ha fet un seguiment del procés i ha consensuat el disseny de les diferents fases.

El Pla d'Igualtat LGTBI+ ha estat elaborat entre els mesos de desembre del 2017 i març del 2018. El pla s'ha estructurat en 5 passes, també anomenades "i": iniciativa, investigació, identificació, implantació i indicadors.

Durant la primera fase d'iniciativa s'ha identificat el punt de partida d'elaboració del pla d'igualtat LGTBI+. I d'altra, s'han estructurat les fases de treball, els àmbits d'anàlisi a abordar, les metodologies de recollida i de tractament de la informació, les tècniques que ajudarien a obtenir el màxim de visions, tot tenint en compte les persones participants i el calendari.

En la segona fase o diagnosi s'ha fet una radiografia de la realitat i detecció de necessitats. S'han recopilat aquells documents que estableixen objectius i línies d'actuació que cal tenir en compte en l'elaboració del Pla, més concretament s'han tingut en compte els preceptes recollits en la Llei 11/2014. S'han analitzat les dades existents i s'han aportat informacions qualitatives i reflexions per a l'anàlisi de la situació de la igualtat LGTBI+ i l'estat de la LGTBIfòbia al territori.

Durant la fase de diagnosi s'han establert uns objectius sobre la informació a investigar d'interès per definir la realitat del context:

- ▶ Conèixer les realitats de les persones LGTBI+ de la comarca: copsar el nivell de conscienciació i normalització de la població, aplicació de la legislació vigent per part dels serveis públics, discriminacions que pateixen...
- ▶ Descobrir si existeix LGTBIfòbia, el grau de sensibilització i d'empatia.
- ▶ Identificar els agents més rellevants, que estiguin intervenint actualment o que puguin fer-ho en un futur.
- ▶ Conèixer el nivell d'implementació de la diversitat afectivosexual i de gènere en els diferents departaments i serveis de les administracions comarcals i municipals, i el grau de coneixement que tenen el personal tècnic i polític sobre la realitat LGTBI+.
- ▶ Esbrinar els projectes, campanyes o accions que s'han dut a terme al territori.
- ▶ Esbrinar possibles estratègies d'actuació que ja s'hagin dut a terme o que es puguin incorporar al Pla.

S'ha treballat directament amb els diferents organismes públics de la comarca per tal d'obtenir informació sobre l'estat de la situació LGTBI+, així com per apropar els objectius del Pla i buscar compromisos estratègics. Aleshores s'han dut a terme:

▶ **Entrevistes en profunditat a informants clau**

S'han portat a terme entrevistes semiestructurades a persones amb perfils específics i a informants clau que, per la seva professió o experiència, tenen una visió rellevant sobre àmbits específics del col·lectiu. En total es van entrevistar 15 persones, el perfil de les quals es detalla a continuació. En alguns casos l'entrevista va ser individual i en d'altres col·lectiva.

▶ **Tallers de formació i participació**

S'han conduït 3 tallers adreçats a l'alumnat de primer i segon de Batxillerat, del CFGM Comerç, CFGM Administratiu, CFGM Conducció, i GFGS Turisme. En total hi han participat al voltant d'una vuitantena de joves.

▶ **Taula de treball específic de l'àmbit educatiu**

S'ha realitzat una sessió de diagnosi col·lectiva en què han participat persones representants de la comunitat educativa del territori.

En la fase d'identificació s'han fixat els objectius claus per al període de vigència del Pla i les mesures o accions que es preveuen realitzar per assolir-los.

La quarta fase, o execució, correspon a l'aprovació del pla, la comunicació i traspàs del document i el pla d'acció al conjunt entre els diferents àmbits claus. També suposa l'inici del desplegament de les línies d'actuació, tot seguint el calendari previst.

La darrera fase, l'avaluació d'indicadors, s'ha iniciat amb la redacció del Pla i es prolonga al llarg de tot el període de vigència del Pla i consisteix en el seguiment de les fases i les accions d'actuació mitjançant un sistema d'indicadors.

6

Sectors

d'intervenció

A continuació s'exposen les intervencions dutes a terme per àmbits i la informació aconseguida en relació amb la percepció de la situació LGTBI+ al territori.

CONSELL COMARCAL

Des del Consell s'han realitzat les següents accions:

- ▶ Incorporació d'una tècnica referent LGTBI al novembre de 2017.
- ▶ S'ha impulsat la diagnosi de l'estat LGTBI a la comarca.
- ▶ S'ha realitzat una formació de 3 hores al mes d'abril per al personal del Consell i ajuntaments de la comarca, a càrrec de l'Associació Colors de Ponent.

A més a més, s'està treballant per posar en marxa el Servei d'Atenció Integral LGTBI (SAI) a la comarca, un servei de qualitat i de proximitat adreçat a les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de patir discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere. I també un servei de sensibilització i informació per a persones i entitats, per tal de mostrar la diversitat d'orientació sexual i d'identitat de gènere i prevenir LGTBifòbia.

Per això, la futura responsable del SAI ha realitzat:

- ▶ Formació en atenció a la diversitat i sexual i de gènere (Organitzat per Igualtat-SIAD de la Seu d'Urgell, impartit per Colors de Ponent).
- ▶ Formació LGTBI+ per al personal tècnic del Servei d'Atenció Integral (Organitzat pel Servei d'Atenció Integral Central).

ADMINISTRACIÓ LOCAL

La institució pública és l'espai des del qual s'han d'articular polítiques directes que intervinguin en el benestar personal i col·lectiu de la ciutadania d'un territori, a més a més, constitueixen models de bones pràctiques per al conjunt de la societat.

Per a l'anàlisi de la realitat LGTBI+ als municipis de la comarca s'ha realitzat un seguit d'entrevistes telefòniques als alcaldes o edils de 7 dels municipis de la comarca. S'han triat aquelles localitats amb un major nombre de població i altres de menors dimensions amb diversitat quant a la seva ubicació territorial i la conformació política dels seus governs.

Existeix un grau de conscienciació i una implicació en matèria LGTBI+ molt diversa entre municipis. Sembla haver-hi cert consens a assolir la normalització del col·lectiu i que la població general conegui més la realitat de la població LGTBI+ en el sentit de trencar prejudicis i estereotips establerts, encara que no se sàpiga prou bé com aconseguir-ho. No obstant, també hi ha l'opinió de no realitzar accions concretes per no segregar el col·lectiu i estigmatitzar-lo.

Relació d'entrevistes telefòniques a les administracions locals:

Ajuntament	Càrrec
Sort	Tinent d'alcalde
Esterrí d'Àneu	Alcalde
Rialp	Alcalde
Llavorsí	Alcalde
Alins	Alcalde
Baix Pallars	Alcalde
Soriguera	Tinent d'alcalde

► Ajuntament de Sort

L'Ajuntament de la capital del Pallars Sobirà ha impulsat darrerament iniciatives per donar visibilitat al col·lectiu LGTBI+ i erradicar la LGTBIfòbia.

Amb motiu del Dia Internacional a favor de l'Alliberament LGTBIQ, el 28 de juny es penja la bandera de l'Arc de Sant Martí i se'n fa comunicació a través de la pàgina web municipal i xarxes¹. A més a més, el consistori ha mostrat el seu rebuig davant agressions per LGTBIfòbia comeses a altres indrets del país i ha manifestat el seu suport a les víctimes.

En relació a la formació del personal tècnic, fins al moment la responsable de Joventut ha fet formació específica dins dels programes de formació contínua.

Pel que fa a enllaços entre persones del mateix sexe, l'any 2010 es va celebrar al consistori el primer casament entre persones del mateix sexe.

► **Ajuntament d'Esterrí d'Àneu**

El consistori aneuenc no ha realitzat cap política específica en clau LGTBI+. Fins al moment actual, no han celebrat cap diada de visibilització de la diversitat d'identitat i expressió del gènere i de l'orientació afectivosexual. Tampoc s'ha tramitat al municipi cap casament entre persones del mateix sexe, ni cap inscripció al registre de parelles estables.

Des del consistori exposen que no implementen cap política perquè consideren que donar importància a la diversitat LGTBI+, els sembla com treure de la normalitat un fet que hauria d'estar ja integrat en la societat.

► **Ajuntament de Rialp**

El municipi de Rialp no ha impulsat cap activitat per a normalitzar la realitat LGTBI+ atès que no n'han sentit la necessitat. Consideren que no és una situació que comporti discriminacions ni desigualtats.

---

¹ Informacions fetes públiques en els mitjans oficials de l'Ajuntament de Sort.
<https://www.facebook.com/ajuntamentsort/photos/a.1639300536331884.1073741828.1639298419665429/1704979863097284/?type=3&permPage=1>

<https://sort.cat/28-j-estima-com-vulguis/>

<https://www.facebook.com/ajuntamentsort/photos/a.1639300536331884.1073741828.1639298419665429/1817199475208655/?type=3&permPage=1>

▶ **Ajuntament de Llavorsí**

L'alcalde del terme municipal de Llavorsí considera que la igualtat de les persones LGTBI+ es troba normalitzada al territori. Fins al moment no han dut a terme cap política específica, ni cap acció per a la visibilització de la diversitat d'identitat i expressió del gènere i de l'orientació afectivosexual, ni s'ha celebrat cap enllaç entre persones del mateix sexe.

▶ **Ajuntament d'Alins**

El municipi de la vall Ferrera no ha realitzat cap enllaç entre persones del mateix sexe ni ha impulsat cap acte o activitat específica perquè, fins al moment, no han detectat aquesta necessitat entre la població.

▶ **Ajuntament de Baix Pallars**

Al terme municipal de Baix Pallars, l'Ajuntament no ha realitzat encara cap formació ni ha promogut cap acció per incidir en la normalització del col·lectiu LGTBI+, no obstant ha informat que sí que s'han impulsat activitats a nivell veïnal. L'Associació Lo Pedrís ha impulsat propostes culturals amb perspectiva de gènere i de valorització de la diversitat sexual, de gènere i d'orientació afectivosexual.

▶ **Ajuntament de Soriguera**

El Ple de Soriguera va aprovar la moció per garantir els drets del col·lectiu LGTBI i per erradicar la LGTBIfòbia, impulsada des de l'associació Colors de Ponent, moció per garantir la visibilitat i la implementació de la Llei 11/2014 i per erradicar la LGTBIfòbia al municipi.

La primavera del 2017 es va celebrar a Vilamur el primer casament entre persones del mateix sexe dut a terme a Soriguera.

Durant els darrers dos anys s'han celebrat al municipi, amb la lectura del manifest i la penjada a la façana del consistori, de la bandera LGTBI+ les següents diades:

- ▶ 17 de maig, Dia Internacional contra la LGTBIfòbia
- ▶ 28 de juny, Dia Internacional a favor de l'Alliberament LGTBIfòbia

A més a més, la normalització de la diversitat sexual i de gènere s'ha fet visible amb la realització d'un mural al poble de Baro en suport a la llibertat d'expressió, amb dues noies fent-se un petó.

ORDRE PÚBLIC

► Comissaria de Mossos d'Esquadra de Sort

S'ha realitzat una entrevista en profunditat amb la sergent i l'agent del Grup d'Atenció a la Víctima (GAV).

Informen que no s'ha registrat a la comarca cap denúncia penal ni administrativa. No obstant, reconeixen que en territoris petits i rurals, les relacions socials i la falta d'anonimat dificulten les denúncies. Són coneixedores que en l'àmbit educatiu s'han provocat agressions per raó d'orientació sexual i que aquestes són generalment de petit impacte però d'efecte prolongat en el temps. Analitzen que un dels reptes a superar al territori és desterrar el masclisme ancorat en la societat, que perpetua desigualtats i discriminacions de gènere.

Anualment ofereixen als centres educatius del territori sessions informatives de temàtiques diverses. Fins al moment han realitzat tallers sobre seguretat vial, consum de tòxics i bullying, però no han rebut cap sol·licitud per als tallers de temàtica LGTBI+.

CULTURA

► Biblioteques

Pel que fa a la promoció cultural LGTBI+, fruit del treball conjunt entre el SIAD Pallars Sobirà i les biblioteques de Sort i Esterrri d'Àneu, les dues biblioteques de la comarca han incorporat als seus fons el recull bibliogràfic "Lectures no sexistes", un llistat de llibres infantils i juvenils que fomenten models de relació alternatius als tradicionalment basats en estereotips o criteris sexistes.

A més a més, la biblioteca de Sort ha adquirit mitjançant compres de la Central de Biblioteques i amb el fons de la pròpia biblioteca diverses novel·les, pel·lícules i literatura infantil amb perspectiva de diversitat sexual i de gènere.

SALUT

► Centre d'Atenció Primària de Sort

S'han dut a terme entrevistes telefòniques amb la direcció del centre i la treballadora social, així com presencials amb una de les metgesses de l'equip i la llevadora. No tenen constància de l'existència de cap protocol del Departament de Salut adreçat a proporcionar una atenció sanitària professional, respectuosa i conscient de la diversitat.

Càrrec	Àrea
Director del CAP	Atenció primària
Treballadora social	Atenció social
Metgessa	Atenció primària
Llevadora	Salut sexual i reproductiva

Afirmen que per les dimensions de la comarca, sovint són coneixedors de la realitat de les persones i que tenen més elements per atendre de forma personalitzada i respectuosa cada pacient.

Pel que fa a l'àmbit de la salut sexual i reproductiva, la llevadora ha realitzat formació especialitzada en l'atenció de la diversitat de gènere i sexoafectiva de la mà de M. Rosa Almirall Oliver, ginecòloga i responsable del servei Trànsit, de promoció de la salut de les persones Trans.

Reconeix que utilitza expressament un llenguatge neutre en les seves consultes per evitar pressuposar l'heterosexualitat i atendre la diversitat. No ha rebut mai cap queixa ni ha percebut incomoditat per part de cap pacient, que lluny d'invisibilitzar aspectes com l'orientació sexual homosexual, es comuniquen amb ella obertament.

La llevadora és la responsable del programa de sexualitat «Salut i escola» als instituts del territori. Anualment, des de l'Àrea de salut sexual i reproductiva es realitza, als centres de secundària de Sort i Esterri d'Àneu, una xerrada informativa als cursos de 1r i 3r d'ESO. En aquestes sessions es treballa de manera transversal la diversitat de gènere, sexual i afectiva.

EDUCACIÓ

► Institut Hug Roger III de Sort

Es va sol·licitar a l'equip directiu del centre de secundària de Sort la possibilitat de realitzar uns tallers de participació adreçats a l'alumnat major de 16 anys. La proposta va estar ben acollida i es van realitzar 3 sessions per atendre tot l'alumnat de Batxillerat i de Cicles Formatius de la comarca. Cada taller tenia una hora de durada i comprenia una primera càpsula de formació general sobre la qüestió LGTBI+ i una segona dinàmica sobre l'aplicació de la llei en accions concretes al territori. Les persones tutores de cada grup i la cap d'estudis del centre van participar de les sessions.

Durant les sessions es va percebre un grau alt de coneixement de la diversitat de gènere, sexual i afectiva, així com un sentiment majoritari d'acceptació i respecte cap a les diferents realitats. No obstant, també es van recollir actituds més hermètiques o estereotipades per part d'un reduït nombre d'alumnes nois.

► Taula de treball de la comunitat educativa

Es van convidar persones representatives dels diferents agents de la comunitat educativa a una entrevista col·lectiva per analitzar, conèixer i discutir de forma conjunta el tractament de la diversitat de gènere i afectivosexual en l'àmbit educatiu. Han participat de la taula una representant de l'AMPA de l'Escola Àngel Serafí Casanovas, dues mestres del centre d'infantil i primària de Sort, les mares d'un alumne de l'escola de Sort, la directora de l'institut Hug Roger III de Sort i el regidor d'Educació de l'Ajuntament de Sort. A la trobada es va manifestar la motivació per rebre formació especialitzada, de manera conjunta entre equips docents i famílies, per poder conèixer i millorar la sensibilitat en matèria LGTBI+.

JOVENTUT

► Oficina Jove del Pallars Sobirà

S'ha realitzat una entrevista telefònica amb el responsable de l'Oficina Jove per conèixer la feina duta a terme en matèria LGTBI+, així com la seva percepció de la realitat. L'equip de l'Oficina compta amb un decàleg LGTBI+ de la Direcció General de Joventut i dues de les responsables de l'oficina han realitzat formació en diversitat de gènere, sexual i afectiva disponible en el catàleg de Joventut.

Pel que fa a actuacions concretes amb temàtica central o transversal, l'any 2014 es van realitzar, en col·laboració amb Serveis Socials, quatre tallers de sexualitat i gènere, impartits per l'Associació Candela, per a joves de tercer d'ESO als dos instituts de la comarca. A més a més, en ocasions disposen al Punt d'Informació de fullets informatius de les associacions Antisida de Lleida i Candela.

A l'Oficina no han rebut sol·licituds presencials d'assessorament en matèria LGTBI+, però durant els mesos que va estar actiu el servei Assexora't sobre afectivitat i sexualitat per Whatsapp, van recollir consultes sobre diversitat sexual i afectiva.

En termes d'ús del llenguatge inclusiu, tot i que encara no han desplegat el Pla Comunicatiu, tenen present la utilització de termes neutres amb perspectiva de gènere i respecte a la diversitat.

7 Diagnosi

En aquest apartat es recullen de forma sintètica les idees clau que es desprenen dels resultats de la primera fase del projecte.

NORMALITZACIÓ

Per a alguns segments de la població el desconeixement i la manca de normalització de la diversitat de sexe, gènere i orientació sexual ve determinada, en certa mesura, per la distància del territori amb els grans centres de població. Sense distar de la realitat de bona part del conjunt de Catalunya, el Pallars Sobirà pateix uns condicionants propis de la seva realitat rural, de despoblament i de dispersió. Aquest fet fa imprescindible desplegar unes polítiques pròpies centrades a abordar la manca d'informació i sensibilització, així com el buit de serveis i referents específics.

ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

La realitat de les persones gais, lesbianes, bisexuals, trans i intersexuals es troba, en certa mesura, invisibilitzada. Fins al moment s'han implementat accions puntuals que mostren o contribueixen a la transformació de societats més igualitàries i respectuoses amb la diversitat. Les petites dimensions dels municipis del territori defineixen una representació política no professionalitzada que es desenvolupa, en la majoria de casos, sense remuneració o amb un sou parcial i compatibilitzant l'exercici polític amb una altra ocupació principal.

El principal repte té a veure amb el grau de coneixement sobre la diversitat afectivosexual i de gènere que tenen els càrrecs polítics i el personal tècnic, atès que en alguns casos no es té informació sobre el tema ni sobre la legislació vigent i, en d'altres, hi ha la consideració que fer polítiques pot ser estigmatitzant o directament innecessari.

Fruit d'aquesta manca de mirada específica, la documentació o formularis que s'expedeix des dels serveis públics no són sensibles a la realitat LGTBI+, per exemple en el cas de les famílies homoparentals o en el cas de les persones trans.

ESPAI PÚBLIC

Cal destacar que al Pallars Sobirà, va tenir lloc, poc després de l'aprovació dels matrimonis de persones del mateix sexe, un casament entre dues dones que va comptar amb una àmplia i positiva repercussió pública. Persones referents com aquest matrimoni van suposar un avenç en la sensibilització del territori envers la diversitat sexual i afectiva.

No obstant, la posició majoritària de les persones LGTBI+, especialment les més joves, davant la visibilitat en l'espai públic és tractar d'amagar-ho. Existeix una preocupació per les aparences ("pel què diran") i això fa que sigui un territori més tancat a l'hora de visibilitzar comportaments que qüestionen les normes socials.

També és cert que, en tractar-se d'un territori amb una baixa densitat de població, existeix una major grau d'interacció i coneixement entre les persones que el conformen. Així doncs, un cop una persona ha fet pública la seva orientació sexual o identitat, diferent de l'heteronormativa, les persones del seu entorn normalitzen el fet².

JOVENTUT

Treballar per la igualtat en una etapa com la joventut és una inversió de futur i un motor de canvi social, perquè d'aquesta manera es contribueix a transformar els imaginaris socials basats en l'heteropatriarcat i a crear-ne de nous més justos i igualitaris.

L'Oficina de Joventut del Pallars Sobirà està sensibilitzada i reconeix la importància de desenvolupar competències per treballar directament amb el jovent sobre els comportaments abusius vinculats als rols de gènere i als models de feminitat i masculinitat, la diversitat sexual i de gènere, i la promoció de polítiques d'igualtat.

---

² Segons Viñuales (1999:71), un dels factors que afavoreix l'acceptació de la diversitat, per part de la família, és el fet de tenir una parella estable, monògama i duradora, és a dir, seguir el model tradicional de relació heterosexual.

A l'apartat de "Propostes per canviar realitats" del treball sobre joves i LGTBI+ realitzat per Gerard Coll per a l'Observatori Català de la Joventut ³ es recullen iniciatives aportades per persones joves LGTBI+ per eliminar el sexisme i reduir les seves problemàtiques.

---

³ Coll-Planas, G., Bustamante, G. & Missé, M. (2009), *Transitant per les fronteres del gènere. Estratègies, trajectòries i aportacions de joves lesbianes, gais i trans*. Barcelona: Observatori Català de la Joventut.

ÀMBIT EDUCATIU

Segons l'enquesta elaborada per l'Agència Europea de Drets Fonamentals (FRA), el 47% de las persones lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals (LGTB) de la Unió Europea ha estat objecte de discriminació o assetjament degut a la seva orientació sexual o identitat de gènere. Un de cada quatre membres d'aquest col·lectiu ha estat "agredit o amenaçat amb actes de violència" en els últims cinc anys, i les dues terceres parts procuren no anar agafats de la mà de la seva parella del mateix sexe per por que els assetgin.

L'enquesta citada anteriorment revela que els anys escolars són dels més complicats per a les persones LGBTI+. Segons aquesta enquesta, més d'un 60% declaren haver patit "comentaris o conductes negatives" al centre escolar pel fet de ser homosexuals, i més del 80% recorden haver presenciat insults i actes intimidadors contra joves homosexuals. La por, l'aïllament i la discriminació són les causes per les quals dos de cada tres adolescents menors de 18 anys oculten o dissimulen la seva orientació sexual a l'escola o a l'institut.

Els centres educatius, com a agents socialitzadors destacats, tenen un paper clau en relació amb la transmissió dels valors sobre el gènere i la sexualitat. Malauradament l'aplicació des de l'exclusivitat de la perspectiva heterosexual i la invisibilitat de la realitat de les persones LGTBI és majoritària a les aules. Aquesta manca de referències té un fort impacte en l'autoestima i dificulta l'autoacceptació de la pròpia sexualitat o la identitat de gènere (Coll-Planas, Bustamante i Missé, 2009).

L'assetjament homofòbic s'acostuma a activar-se no per raó de la sexualitat, atès que sovint s'inicia abans que la persona assetjada hagi desenvolupat la seva orientació sexual o tingui parella, sinó per l'expressió de gènere. És a dir, el fet que un nen tingui més amigues que amics o li agradi la dansa, o el fet que a una noia li agradi molt jugar a futbol es prenen com a indicis d'homosexualitat a partir dels quals s'activen els insults i les agressions. L'estratègia de protecció dels infants passa per engegar un exercici d'autocontrol per eliminar tots aquells trets que no corresponen amb el gènere que té assignat, de manera sociocultural, en néixer.

En l'adolescència les agressions homofòbiques constitueixen una forma de reforçar les identitats de gènere per a les noies i, sobretot, per als nois. És a dir, que la masculinitat i la feminitat es construeixen a partir de distingir-se (sexisme) i de negar aquelles persones que no compleixen la norma (entre elles, les persones que es considera que són LGTB).

SEXILI

D'acord amb Manolo Guzmán (1997: 227), aquest terme fa referència a “l'exili d'aquelles persones que han de deixar el seu territori d'origen per raó de la seva orientació sexual”. La situació del col·lectiu LGBTI+ de territoris rurals presenta destacables diferències respecte de la del que viu a la capital del país i la seva àrea metropolitana: la manca de referents i de llocs de trobada. Al Pallars Sobirà, igual que en altres comarques o nuclis de dimensions reduïdes, es dona una tendència de persones LGBTI+ que opten per traslladar-se a ciutats com Barcelona per poder viure d'acord amb la seva identitat de gènere o orientació sexual.

ÀMBIT SANITARI

Les polítiques de salut poden promoure o bé entorpir el respecte dels drets humans, en funció de la manera que es formulin i s'apliquin. L'OMS fixa els principis que s'han de respectar per garantir el dret a la salut: el de no discriminació; el de disponibilitat (nombre suficient d'establiments i serveis); el d'accessibilitat (no discriminació, accessibilitat física, econòmica i accés a la informació); el d'acceptabilitat (respecte envers l'ètica mèdica, les sensibilitats culturals, les necessitats diferenciades segons els gèneres i el cicle vital); el de qualitat (científica i mèdica); el de rendició de comptes (de l'observació dels drets humans) i el d'universalitat (tota persona podrà exercir-lo). El dret a la salut també inclou el dret de les persones a controlar la seva salut i el seu cos sense ingerències, en el si del qual s'encabeixen els drets sexuals i reproductius.

Cal garantir un espai de confiança entre personal mèdic i pacients perquè l'orientació sexual i la identitat de gènere poden ser aspectes medicament rellevants inclús en aspectes que a priori pugui semblar que no hi tenen a veure. Si bé al CAP de la comarca, la persona responsable de l'àrea de salut sexual i reproductiva és una professional formada i sensibilitzada al respecte, és positiu que el conjunt de professionals de la salut assoleixin un nivell formatiu bàsic que garanteixi el coneixement dels textos legislatius.

ANÀLISI DAFO

	POSITIUS per a assolir l'objectiu	NEGATIUS per a assolir l'objectiu
Anàlisi interna	PUNTS FORTS Personal tècnic amb voluntat de treballar de manera transversal i coordinada Persones de departaments concrets amb formació especialitzada en diversitat LGTBI+ (Salut sexual, Joventut i SAI) Alguns models de referència de persones LGTBI+ ben acceptades i valorades al territori Voluntat de representants de la comunitat educativa de millorar la formació específica	PUNTS FEBLES Manca de conscienciació i de sensibilització d'alguns representats polítics Manca de formació generalitzada entre el personal de les administracions locals i comarcals, així com altres serveis públics Manca de transversalitat de la perspectiva de gènere entre departaments de l'administració (tractament exclusivament des de Serveis Socials)
	OPORTUNITATS Major sensibilitat de la població jove masculina i femenina Desplegament de la llei 11/2014 d'igualtat efectiva Desplegament de la xarxa SAI al territori (formació, assessorament i assistència)	AMENACES Geografia territorial. (Dispersió i aïllament) manca de referents i de llocs de trobada, formes diferents d'expressió de la LGTBIfòbia, la sensació d'haver-se de traslladar a la capital per poder viure d'acord amb la seva identitat de gènere o orientació sexual -> tendència al sexili
Anàlisi externa		

8

Pla d'acció

A continuació, es defineix de forma detallada el Pla Comarcal 2018-2022 adreçat a corregir les debilitats, afrontar les amenaces, mantenir els punts forts i planificar accions per convertir les oportunitats en aspectes positius.

L'objectiu principal del Pla d'Igualtat LGTBI+ és assolir, desenvolupar i garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals (LGBTI) i evitar-los situacions de discriminació i violència, per a assegurar que al Pallars Sobirà es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat.

A partir d'aquest objectiu general, i d'acord amb la diagnosi duta a terme, es deriven tres objectius específics que concreten el camí per tal d'avançar cap a la igualtat.

OBJECTIUS

Objectiu 1

Incorporar la perspectiva LGTBI en les diferents àrees de la política comarcal i municipal

Objectiu 2

Fomentar la visibilitat de la realitat de les persones LGTBI+ i avançar en l'apreciació de la diversitat de gènere, sexual i afectiva

Objectiu 3

Prevenir i combatre la discriminació i la violència per raó d'orientació sexual, expressió i identitat de gènere (LGTBIfòbia)

Val a dir que, per tal d'acomplir tots aquests objectius, el Pla Intern d'Igualtat implica una presa de decisions a diferents nivells i ha de partir d'uns requisits previs, com són:

- ▶ L'adquisició de compromisos polítics.
- ▶ L'assignació de mitjans econòmics i recursos humans necessaris.
- ▶ El lideratge del SAI, el SIAD i Serveis Socials.
- ▶ La creació d'estructures i formes de treballar que potenciïn la transversalitat i l'horitzontalitat.

Aquest pla es projecta en tres eixos d'acció que es troben intrínsecament lligats.

EIXOS D'ACCIÓ

Garanties en la salvaguarda dels drets de les persones LGTBI+

Línies de sensibilització

Programes de prevenció de LGTBIfòbia

El primer eix, garanties en la salvaguarda dels drets de les persones LGTBI+, s'orienta a promoure un canvi en les pràctiques i la cultura organitzativa de les institucions públiques del territori per tal de garantir la incorporació de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere. És a dir, conèixer les mesures d'aplicació de la Llei 11/2014 i vetllar pel seu desplegament i efectivitat real.

El segon eix, línies de sensibilització, s'adreça a promoure iniciatives públiques per visibilitzar i donar valor a la diversitat sexual i de gènere, i combatre les desigualtats i violències derivades de l'orientació sexual, la identitat de gènere i les diferències en el desenvolupament sexual.

El darrer eix, Programes de prevenció de LGTBIfòbia, consisteix a treballar des de la provisió de mesures per evitar casos de discriminació per raó de gènere, sexe o orientació sexual, així com articular protocols d'intervenció de suport, intervenció i recuperació.

Fer factible la implementació del Pla passa, de forma inexcusable, per garantir que els serveis de l'administració pública coneguin i comprenguin els objectius de la Llei 11/2014 de normalització de la perspectiva de diversitat sexual i de gènere.

Per assolir aquesta condició, l'article 10 de la Llei 11/2014 estableix que les administracions públiques de Catalunya han de garantir la formació i la sensibilització adequada del seu personal (tant funcionari com laboral) en matèria de diversitat sexual i de gènere. Algunes àrees d'institucions públiques desconeixen com la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere incideix en els seus àmbits de treball, quines accions podrien portar a terme i com haurien de modificar les seves polítiques i serveis perquè siguin inclusius.

A més a més, atès que es tracta d'una política emergent, es detecta una falta de formació, de recursos i de bones pràctiques que permetin a les diferents àrees incorporar aquesta perspectiva a les normatives, plans i programes que desenvolupen.

El personal del Consell Comarcal i de les administracions locals han de comptar amb la possibilitat d'accedir als coneixements bàsics per a les seves tasques diàries de direcció, de planificació o d'atenció a la ciutadania. Per això, és necessari oferir una formació específica en la matèria a totes les àrees i nivells de l'organització que aportin els elements següents:

- ▶ Aplicació de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals, i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.
- ▶ Funcionament de l'LGTBIfòbia des d'una perspectiva de gènere.
- ▶ Coneixements de la situació del col·lectiu LGBTI en els diferents àmbits d'intervenció de la política municipal des d'una òptica interseccional.
- ▶ Recursos per a aplicar la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere en el treball diari.

Acció 1	Àmbit 1 Drets de les persones LGBTI+
Formació i sensibilització dels càrrecs polítics i personal tècnic	
Garantir que les persones que es troben al capdavant de les institucions comarcals i locals, així com el personal tècnic, coneguin el contingut de la Llei 11/2014 i estiguin sensibilitzades amb la realitat de les persones LGBTI+.	
Implementació	Realitzar formació.
Indicadors	Nombre de persones que han rebut la formació, desagregat per àrees i sexes. Hores de formació i valoració final de les assistents.

Acció 2	Àmbit 1 Drets de les persones LGTBI+
Garantir que la documentació de les administracions públiques reconegui la realitat de les persones LGTBI+	
L'article 23 de la Llei 1172014 recull que les persones puguin identificar-se també amb el gènere "altres". Adequació dels formularis i de la documentació pròpia a la diversitat de models familiars i a la pluralitat d'identitats de gènere, per anar més enllà de la categoria home-dona.	
Implementació	Afegir en la categoria de sexe, a més a més d'home i dona, l'opció "altres". Revisar que en lloc de pare i mare, apareguin termes neutres com ara familiar o progenitor.
Indicadors	Nombre de formularis i documents adaptats.

Acció 3	Àmbit 1 Drets de les persones LGTBI+
Difusió dels serveis disponibles	
Difusió i presència a la comarca del Servei d'Atenció Integral previst a la Llei per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia o llei contra l'homofòbia. Visibilització del SAI a la web del Consell Comarcal.	
Implementació	Informar de l'existència i dels serveis que ofereix aquest recurs Incloure el SAI a la web del Consell Comarcal.
Indicadors	Nombre de vegades que el Servei ha actuat a la comarca. Nombre de persones de la comarca que han utilitzat el Servei.

Acció 4	Àmbit 1 Drets de les persones LGTBI+
Coordinació intracomarcal	
Cimentar les bases per a la constitució d'una taula de treball intracomarcal.	
Implementació	Realitzar trobades interdepartamentals i entre diferents serveis per garantir el desplegament del Pla en tots els àmbits i a tots els nivells.
Indicadors	Nombre de trobades efectuades. Nombre de serveis i professionals que hi assisteixin.

Acció 5	Àmbit 1 Drets de les persones LGTBI+
Formació de la comunitat educativa	
<p>Formació del personal docent, famílies i la resta de professionals que treballen en l'àmbit educatiu, per tal que incorporin la perspectiva LGTBI+ en les seves tasques i garanteixin el respecte a l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere en tot l'àmbit educatiu, segons regula la Llei 11/2014.</p> <p>Els tallers sobre temes de diversitat sexual tenen un paper molt important però hi ha el risc que quedin com a intervencions aïllades, que no quedin integrats en la dinàmica quotidiana. És necessari integrar la perspectiva LGTBI+ en els continguts i la dinàmica habitual del centre, evitant així l'heterocentrisme. Especialment, quan es treballen aspectes relatius a l'afectivitat i la sexualitat.</p> <p>La intervenció educativa no s'ha de reduir als equips docents sinó que també ha d'implicar les famílies, que són el principal agent socialitzador, així com altres professionals que intervenen en l'educació no formal dels infants i joves.</p>	
Implementació	Realitzar formació.
Indicadors	Nombre de persones que han rebut la formació, desagregat per nivells educatius i sexes. Hores de formació i valoració final de les persones assistents.

Acció 6	Àmbit 1 Drets de les persones LGTBI+
Formació i sensibilització del personal sanitari	
<p>Formació específica sobre temàtica LGTBI+ i salut als professionals sanitaris amb contingut sobre salut sexual i reproductiva, salut trans i intersexual.</p> <p>Atès que la competència és del Departament de Salut, convé convidar les professionals dels centres sanitaris de la comarca a emprendre accions d'acord amb el pla comarcal, per estar al dia dels nous serveis derivats de la Llei 11/2014 (reproducció assistida, Programa Trànsit...) i realitzar una atenció professional i respectuosa amb la diversitat.</p>	
Implementació	Realitzar formació.
Indicadors	<p>Nombre de persones que han rebut la formació .</p> <p>Valoració final de les persones assistents.</p> <p>Valoració per part de la persona formadora.</p>

Les institucions públiques tenen el compromís de desenvolupar una comunicació inclusiva, que reconegui i doni visibilitat a la multiplicitat d'experiències del col·lectiu LGTBI+ atenent els diferents grups que el componen i la seva diversitat pel que fa a aspectes com l'edat, l'origen, l'ètnia o la diversitat funcional. D'aquesta forma, es mostrarà un compromís amb el col·lectiu i, alhora, se li oferiran models d'identificació i referència.

Per a això, és necessari promoure i garantir l'ús d'un llenguatge, imatges i continguts inclusius des de la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere tant a les comunicacions internes com externes. Així mateix, cal incorporar aquesta perspectiva en l'estratègia de comunicació externa del Consell Comarcal i els ajuntaments, és a dir, mitjançant les publicacions, la comunicació digital, la publicitat, i la comunicació mitjançant les xarxes socials i Internet, ja que són un instrument de canvi cultural significatiu i incideixen en la transformació dels imaginaris.

Acció 7	Àmbit 2. Línies de sensibilització
Inclusió d'imatges que responguin a la diversitat de gènere, sexe i afectiva de la societat.	
Promoció d'imatges en campanyes i cartells que defugin de l'exclusivitat del model heteronormatiu, així com de famílies nuclears heterosexuales en la comunicació dels ajuntaments i el Consell Comarcal.	
Implementació	Equilibrar la presència de models masculins i femenins a les imatges, evitar l'etiquetatge en la repartició de rols, augmentar la visibilització de models de persones LGTBI+ en els mitjans oficials per contribuir a la normalització.
Indicadors	Nombre d'accions comunicatives.

Acció 8	Àmbit 2. Línies de sensibilització
Visibilització des de les institucions de la celebració de dates assenyalades	
<p>Suport i/o organització d'activitats amb motiu de les dates significatives pel col·lectiu LGTBI+. La commemoració de dates simbòliques és important, però és recomanable anar més enllà i vincular-la a activitats concretes (campanya, activitats culturals, promoció de literatura especialitzada a la biblioteca...)</p> <p>Dies assenyalats:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 19 de febrer. Dia Internacional contra l'Homofòbia en el Futbol • 31 de març. Dia de la visibilitat trans • 26 d'abril. Dia de la visibilitat lèsbica • 17 de maig. Dia Internacional contra la LGTBIQfòbia • 28 de juny. Dia Internacional a favor de l'Alliberament LGTBIQ • 23 de setembre. Dia de la visibilitat bisexual • 18 de octubre. Dia contra la Despatologització Trans 	
Implementació	Penjar la bandera de l'Arc de Sant Martí al balcó del Consell Comarcal i Ajuntament, fer difusió de la data en les xarxes oficials, elaborar un comunicat de premsa i dur a terme algun acte de difusió, promocionar a les biblioteques públiques els materials bibliogràfics amb perspectiva LGTBI+ al prestatge de destacats.
Indicadors	Nombre d'accions realitzades.

Acció 9	Àmbit 2. Línies de sensibilització
Visibilització LGTBI+ des de les polítiques juvenils	
<p>Difusió de recursos sobre la temàtica LGTBI+ a l'Oficina Jove. Visibilitzar els recursos (associacions, materials, formacions...) disponibles per a joves, així com aplicar la perspectiva de gènere i de diversitat de gènere, sexual i afectiva en la comunicació, les accions, campanyes i propostes implementades per l'Oficina.</p> <p>Visibilitat a les qüestions referents al col·lectiu LGTTI+ i foment del respecte envers la diversitat sexual i de gènere en els mitjans de comunicació municipals (pàgina web municipal, xarxes socials...).</p>	
Implementació	Aplicar la perspectiva de diversitat transversal en les polítiques juvenils. Apostar per donar visibilitat a la cultura i la realitat LGTBI+ (propostes culturals, articles de Fem Sobirà, tallers, passis de documentals...). Oferta d'informació i recursos sobre el col·lectiu LGBTI als serveis d'informació juvenil.
Indicadors	<p>Nombre i contingut de les campanyes, accions o activitats.</p> <p>Enviaments realitzats o difusió pels mitjans digitals de l'Oficina.</p> <p>Nombre de persones participants desagregat per sexes.</p> <p>Valoració de les persones assistents.</p>

Acció 10	Àmbit 2. Línies de sensibilització
Formacions a l'alumnat dels centres educatius	
Realització de tallers sobre diversitat afectivosexual i de gènere, així com prevenció de l'assetjament entre iguals per LGTBIfòbia als centres educatius de la comarca	
Implementació	Realitzar tallers específics per a l'alumnat dels primers cursos de secundària, per part d'associacions especialitzades que vetllin pels drets de les persones LGTBI. Tractar la diversitat sexual i de gènere, fent esment dels conceptes de sexualitat, desig, preferència sexual, identitat de gènere i expressió de gènere. Promoure una mirada positiva i apoderadora sobre el col·lectiu LGTBI+ amb l'objectiu de prevenir la discriminació i l'assetjament escolar LGTBIfòbic.
Indicadors	<p>Nombre de tallers realitzats.</p> <p>Nombre d'alumnes assistents.</p> <p>Valoració per part de l'alumnat.</p> <p>Valoració per part de les persones formadores.</p> <p>Valoració per part del professorat.</p>

Acció 11	Àmbit 2. Línies de sensibilització
Dotació de recursos pedagògics i culturals	
Incorporació de recursos sobre la temàtica LGTBI+ al Centre de Recursos Pedagògics, els centres educatius i les biblioteques de la comarca. Garantir que hi hagi fons documental i bibliogràfic sobre temàtica LGTBI+ adequats per a diferents edats.	
Implementació	Adquirir, posar en préstec i promocionar el material.
Indicadors	<p>Quotes de préstec per part de l'alumnat.</p> <p>Quotes d'utilització per part de personal docent.</p>

Acció 12	Àmbit 2. Línies de sensibilització
Incorporació d'activitats per a la no discriminació en propostes culturals juvenils, infantils i familiars	
Vetllar per la promoció de propostes culturals (espectacles, audiovisuals, música...) que visibilitzi la diversitat sexual i de gènere i fomenti la normalització i el respecte.	
Implementació	Equilibrar la presència de diferents models familiars, augmentar la visibilització de models de persones LGTBI+ en les propostes culturals per contribuir a la normalització.
Indicadors	Nombre d'activitats culturals programades que inclouen de manera transversal o explícita la visibilització de la diversitat LGTBI+.

Acció 13	Àmbit 2. Línies de sensibilització
LGTBI+ a les biblioteques	
Organitzar sessions dels clubs de lectura de les biblioteques de llibres que mostrin diversitat afectivosexual i de gènere.	
Implementació	Incloure en la programació dels clubs de lectura de les biblioteques de la comarca obres que tractin la diversitat des d'una manera més o menys central.
Indicadors	<p>Nombre de persones assistents.</p> <p>Valoració per part de la persona responsable de la sessió.</p> <p>Valoració per part de les persones assistents.</p>

A l'article 11 de la Llei 11/2014 s'estableix que les persones que treballen en l'àmbit públic «si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el deure de comunicar-ho als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent».

Acció 14	Àmbit 3 Programes de prevenció i intervenció de LGTBIfòbia
Protocols de prevenció i intervenció	
Revisió del protocol de prevenció d'assetjament del Consell Comarcal per incloure LGTBIfòbia. Confecció i aplicació del protocol de deure en la intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per a fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya.	
Implementació	Actualitzar el protocol per a la prevenció i abordatge de l'assetjament sexual i per raó de sexe. Activar el protocol de deure en la intervenció.
Indicadors	Implementació del canvi. Realitzar tots els passos de redacció, aprovació, difusió i aplicació del Protocol del deure en la intervenció.

Acció 15	Àmbit 3 Programes de prevenció de LGTBIfòbia
Formació per a prevenir, detectar i abordar les situacions de LGTBIfòbia que es produeixen als centres educatius.	
Formació adreçada als equips educatius, famílies i altres professionals (menjador, extraescolars, associació esportiva...) per adquirir eines per prevenir, detectar i abordar els casos d'assetjament i intervenir en el cas que es produeixin. Conèixer els circuits establerts pel Departament d'Ensenyament en cas bullying per raó de LGTBIfòbia.	
Implementació	Realitzar formació.
Indicadors	Nombre de persones que han rebut la formació, desagregat per àrees i sexes. Hores de formació i valoració final de les persones assistents.

9

Seguiment

L'avaluació del Pla constitueix una acció clau, ja que proporciona una informació imprescindible com a eina per al disseny de polítiques de millora. La pràctica avaluativa ha passat d'estar concebuda com un mitjà per aconseguir un baròmetre quantitatiu, a ser entesa com a un exercici diari implícit i necessari dins de tot acte de planificació política.

S'establiran avaluacions intermèdies per poder, en cada cas, proposar canvis i millores necessàries, així com una avaluació anual i al final del període d'implantació del Pla que avalui l'impacte de les actuacions desenvolupades. Durant els 4 anys de vigència del Pla, anualment s'elaborarà un informe comarcal que recollirà el seguiment de les accions portades a terme a partir dels indicadors d'avaluació.

MODEL ORGANITZATIU

El Pla d'igualtat LGTBI+ del Pallars Sobirà s'articula a partir dels òrgans polítics i executius de l'organització.

Els òrgans polítics

Aquests òrgans formalitzaran la voluntat i els objectius generals que es marcarà el Consell Comarcal a llarg termini i els beneficis o els resultats que s'espera obtenir amb l'aplicació de mesures en favor de la diversitat sexual i de gènere. Per tant, dona rang institucional a les propostes del SAI, SIAD i Serveis Socials.

Les funcions dels òrgans polítics són:

- ▶ Aprovar el Pla LGTBI+.
- ▶ Vetllar perquè el Pla abordi amb eficàcia l'objectiu pel qual es crea; garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la lesbofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la intersexfòbia.
- ▶ Aprovar i fer el seguiment del grau d'acompliment de les mesures establertes en el Pla.

Els òrgans executius

SAI, SIAD i Serveis Socials són els encarregats d'elaborar les directrius del Pla LGTBI+ i de supervisar-ne l'acompliment.

Funcions:

- ▶ Executar el Pla d'igualtat d'oportunitats que concreti l'objectiu de garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, trans i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la lesbofòbia, la transfòbia, la bifòbia i la intersexfòbia.
- ▶ Promoure, coordinar i fer el seguiment de les actuacions de les diferents unitats del Consell Comarcal i ajuntaments pel que fa a l'aplicació del Pla, directrius o recomanacions relacionades amb la igualtat de les persones LGTBI+.
- ▶ Establir directrius i recomanacions en les actuacions internes i externes del Consell Comarcal que puguin afectar la igualtat LGTBI+.
- ▶ Promoure la implantació de les accions comunicatives per difondre les directrius i les mesures al Consell Comarcal i els seus ens i organismes adscrits.
- ▶ Fomentar el coneixement, per part del personal del Consell Comarcal i òrgans adscrits de l'abast i significat del valor de la igualtat LGTBI+ mitjançant l'establiment d'accions de sensibilització i formació.
- ▶ Encarregar i elaborar els informes de seguiment.
- ▶ Fer propostes sobre les mesures a dur a terme en el Pla.
- ▶ Elaborar les propostes d'execució de les mesures que tindran caràcter preceptiu i vinculant.
- ▶ Analitzar les mesures adoptades i, en el cas que es demostrassin ineficients, debatre i proposar, si s'escau, noves mesures.
- ▶ Assessorar en matèria LGTBI+ i donar suport a la detecció de qualsevol conducta contrària a la igualtat LGTBI+.

10

Calendarització

Trim.	2018				2019				2020				2021				2022	
	1r	2n	3r	4t	1r	2n	3r	4t	1r	2n	3r	4t	1r	2n	3r	4t	1r	2n
Accions																		
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
7																		
8																		
9																		
10																		
11																		
12																		
13																		
14																		
15																		

11

Glossari

Assetjament per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere: qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o 17 psíquica o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

Binarisme: construcció social que categoritza de manera dicotòmica les activitats, els comportaments, les emocions i l'anatomia de les persones en dos gèneres: el masculí i el femení.

Discriminació directa: situació en què es troba una persona que és, ha estat o pot ésser tractada, per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, d'una manera menys favorable que una altra en una situació anàloga.

Discriminació indirecta: situació en què una disposició, un criteri, una interpretació o una pràctica pretesament neutres poden ocasionar en lesbianes, gais, bisexuals, transgènere o intersexuals un desavantatge particular respecte de persones que no són.

Discriminació múltiple: situació en què una persona lesbiana, gai, bisexual, transgènere o intersexual, pel fet de pertànyer a altres grups que també són objecte de discriminació, pateix formes agreujades i específiques de discriminació.

Discriminació per associació: situació en què una persona és objecte de discriminació per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere com a conseqüència de la seva relació amb una persona o un grup LGBTI.

Discriminació per error: situació en què una persona o un grup de persones són objecte de discriminació per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere com a conseqüència d'una apreciació errònia.

Pansexual: Persona que sent atracció estètica, amorosa, sexual, per tots els gèneres, fins i tot per aquells que han canviat el seu gènere o el seu sexe, per exemple, persones transexuals.

Represàlia discriminatòria: tracte advers o efecte negatiu que es produeix contra una persona com a conseqüència de la presentació d'una queixa, una reclamació, una denúncia, una demanda o un recurs, de qualsevol tipus, destinat a evitar, disminuir o denunciar la discriminació o l'assetjament a què és sotmesa o ha estat sotmesa.

Transgènere: concepte ampli que inclou persones amb disconformitat de gènere com les persones transsexuals o les que no s'identifiquen exactament ni amb un home ni amb una dona segons la concepció tradicional dels gèneres, amb independència que aquesta persona s'hagi sotmès o no a una intervenció quirúrgica. Ve del terme acadèmic anglosaxó *transgender*.

Transsexual: persona transgènere que se sent del gènere contrari a aquell que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques biològiques. Ser transsexual no implica tenir cap orientació sexual i afectiva concreta (una persona transsexual pot ser gai, lesbiana, heterosexual o bisexual):

- ▶ **Home transsexual:** persona que, en néixer, té els òrgans genitals i biològics corresponents al sexe femení, però psicològicament i vitalment se sent identificat amb el gènere masculí.
- ▶ **Dona transsexual:** persona que, en néixer, té els òrgans genitals i biològics corresponents al sexe masculí, però psicològicament i vitalment se sent identificada amb el gènere femení.

Victimització secundària: maltractament addicional exercit contra lesbianes, gais, bisexuals, transgènere o intersexuals que es troben en algun dels supòsits de discriminació, assetjament o represàlia com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per les actuacions d'altres agents implicats.

12

Bibliografia

Breu, Marta. *Vocabulari terminològic LGBT (lèsbic, gai, bisexual i transgènere)* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, cop. 2013. (Diccionaris en Línia) <http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/164/>

Coll-Planas, G., Bustamante, G. & Missé, M. (2009), *Transitant per les fronteres del gènere. Estratègies, trajectòries i aportacions de joves lesbianes, gais i trans.* Barcelona: Observatori Català de la Joventut.

Coll-Planas, G. & Missé, M. (2009). *Diagnòstic de les realitats de la població LGTB de Barcelona.* Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Coll-Planas, G. (coord.) (2011). *Contra l'homofòbia. Polítiques d'igualtat per raó d'orientació sexual i d'identitat de gènere.* Llibre blanc europeu. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

FRA [Fundamental Rights Agency] (2009). *Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States: Part II - The Social Situation.* Viena: European Union Agency for Fundamental Rights.

Llibre Blanc Contra l'homofòbia. Polítiques Locals d'igualtat per raó d'orientació sexual i d'identitat de gènere. Ajuntament de Barcelona-Drets Civils.

Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGTBI (elaborat per instància del Parlament de Catalunya en compliment de la Moció 101/XI aprovada el 09.03.2017).

http://xtec.gencat.cat/web/.content/centres/projeducatiu/convivencia/recursos/resconflictes/protocol_lgbti/documents/Protocol-assetjament-persones-LGTBI-unificat.pdf

Roca Bayón, C. (2013). *Creixen les denúncies per homofòbia.* Anuari Mèdia.cat: <http://www.media.cat/anuari/creixen-les-denuncies-per-homofobia/>

Sanchís, Rosa (2006). *¿Todo por amor?: Una experiencia educativa contra la violencia a la mujer.* Octaedro. Barcelona.

Transforma la salut. Plataforma per a un nou model de salut trans. <https://transformalasalut.wordpress.com/>

Vida Ortiz, S. (2013). Más allá de la nación: la sexualidad y el género como ejes centrales de migración. *Hagaré American University · Washington D. C.* vol. 27, n. 1 (ene-jun) · 2013 · issn 0120-3045 (impreso) · 2256-5752 (en línea) · pp. 195-213